

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2004

GENDER STUDIES, O.P.S.

Sídlo: Klimentská 17, 110 00 Praha 1, Česká republika

Kancelář: Gorazdova 20, 120 00 Praha 2

E-mail: gender.office@ecn.cz

Tel./Fax : +420 224 915 666

<http://www.feminismus.cz>

IČO: 25 73 70 58

STRUČNÝ PŘEHLED

I. HLAVNÍ CÍLE

Nevládní nezisková organizace Gender Studies, o.p.s., byla založena jako nadace v Praze v bytě socioložky Jiřiny Šiklové v roce 1991. Od roku 1998 je obecně prospěšnou společností.

Gender Studies, o.p.s. slouží především jako informační, konzultační a vzdělávací centrum v otázkách vzájemných vztahů mužů a žen a jejich postavení ve společnosti: na trhu práce, v politice, rozhodovacích procesech apod. Zabývá se shromažďováním a šířením informací o ženských právech a genderových perspektivách a tématice v České republice i ve světě, zejména v regionu střední a východní Evropy. Cílem organizace je přispívat k toleranci vůči alternativním životním stylům a vytvářet prostor pro diskusi o postavení a rolích žen a mužů ve společnosti.

Veřejnost je seznamována s genderovou tematikou prostřednictvím médií, veřejných debat, přednášek a seminářů. Řada přednášek či seminářů je vymezena konkrétněji pro úředníky veřejné správy, politiky, političky, neziskové organizace, novináře a novinářky, studenty a studentky, a zájmové skupiny. Gender Studies, o.p.s. se zaměřuje na využívání informací jako nástroje pro prosazování rovnosti mužů a žen v různých sférách společnosti. Specifickými projekty Gender Studies, o.p.s. aktivně ovlivňuje změny týkající se problematiky rovných příležitostí pro ženy a muže v různých oblastech, jako jsou např. institucionální mechanismy, trh práce, politická participace žen, oblast informačních technologií a mediální prostředí. Knihovna Gender Studies, o.p.s. spravuje rozsáhlou kolekci knih, periodik a multimédií. Je největší knihovnou svého druhu v zemích střední a východní Evropy.

Vzhledem k tomu, že ženské organizace v České republice dlouhodobě čelí obtížné finanční situaci především díky nezájmu o tematiku, kterou se zabývají, je jedním z hlavních cílů Gender Studies, o.p.s., informace a vědomosti zprostředkovávat veřejnosti a sloužit jako otevřené informační a konzultační centrum pro práva žen a mužů.

II. SFÉRY ČINNOSTI

Knihovna, archiv, dokumentační centrum

Vzdělávání: přednášky, semináře, diskuse

Informační centrum

Specifické projekty, spolupráce s dalšími českými ženskými organizacemi

Mezinárodní projekty

III. ČINNOST V ROCE 2004

Rok 2004 lze hodnotit jako velice úspěšný, především na poli spolupráce mezi ženskými nevládními organizacemi, ale i napříč sektory, a medializace tematiky rovnosti žen a mužů. Gender Studies, o.p.s. v roce 2004 vedlo projekt zabývající se dárcovstvím ze strany privátního sektoru směrem k genderově specifickým tématům, který byl zacílen nejen ve prospěch ženských organizací, ale také k navázání tématické spolupráce napříč sektory – státním, soukromým a nevládním (viz dále informace o projektu Vytváření dárcovského prostředí pro ženskou problematiku mezi zahraničními investory v ČR).

Co se týká mediálního prostředí a jeho zájmu o genderová témata, lze konstatovat stále narůstající potřebu médií reflektovat genderová specifika celé řady témat, nejen těch týkajících se přímo rovných příležitostí žen a mužů. Zástupkyně Gender Studies, o.p.s. byly proto často zvány do médií, žádány o odborná vyjádření k různým událostem, aktivitám a programům, které se často i nepřímo týkaly postavení žen a mužů ve společnosti. Jedním z důvodů vysoké „frekvence“ výskytu zástupkyň Gender Studies, o.p.s., byl aktivní přístup organizace k mediálním otázkám a genderově zabarveným problémům a tématům.

Gender Studies, o.p.s. se podařilo získat finanční zdroje od několika dárců a učinit tak další krok směrem k „rozrůznění“ zdrojů a tím i lepší udržitelnosti organizace a jejich jednotlivých aktivit a projektů. Ačkoliv Gender Studies, o.p.s., poskytuje řadu informací a služeb zástupcům veřejné správy, realizuje samostatně či ve spolupráci s dalšími institucemi v ČR a zahraničí celou řadu aktivit, nepodařilo se organizaci dosud získat od českého státu jakýkoliv významnější příspěvek či finanční podporu (nepočítaje několik drobných grantů od Ministerstva kultury na „Úterky s Gender“ v letech

2002-2004 a grant od Ministerstva zahraničí na rozsáhlou řadu informačních seminářů před referendem o vstupu do EU). Ve snaze o získání státní podpory pro ženské neziskové organizace proto Gender Studies, o.p.s. v součinnosti s dalšími ženskými NNO lobuje formou dopisů a připomínek, ale především opětovným vznášením konkrétních požadavků na schůzích se zástupci Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů.

HLAVNÍ SFÉRY ČINNOSTI A JEJICH ZHODNOCENÍ

Knihovna, archiv a dokumentační centrum

Knihovna Gender Studies, o.p.s. pokrývá následující tématické oblasti: feministické teorie, historie ženského hnutí, ženská studia, mužská studia, násilí na ženách, beletrie, genderové aspekty sociologie, filozofie, náboženství, psychologie, rodiny, politického života a práva, resp. legislativy. Katalog knihovny je dostupný on-line na www.feminismus.cz. Čtenáři a čtenářky mohou využít 6 000 knih převážně v anglickém, českém a německém jazyce. Unikátní součástí knihovny je sbírka cenných literárních materiálů a dokumentů z počátku ženského hnutí v Čechách (Archiv Elišky Krásnohorské). Knihovna participuje v projektu EIFL Direct, disponuje přístupem do elektronické databáze, v níž lze nalézt plná znění článků ze současných světových akademických a neakademických periodik. Knihovna též spravuje tématickou databázi studentských bakalářských a diplomových prací z univerzit v ČR, lze v ní zjistit, jaké studentské práce v oboru již byly napsány, popřípadě vyhledat jejich umístění a dále z nich čerpat. Databáze je široké veřejnosti přístupná prostřednictvím www.feminismus.cz.

Dlouhodobým cílem knihovny a dokumentačního centra je veřejnosti efektivně zpřístupnit co nejvíce odborné literatury, beletrie, nových akvizic, dokumentů a knihovnických materiálů; elektronicky zpracovávat údaje o všech nabízených materiálech, aby bylo možné v knihovně vyhledávat on-line ze vzdálených míst.

Knihovna byla v první polovině roku 2004 pro veřejnosti otevřena 5 dní v týdnu: po, st, čt: 12.00 – 18.00, út, pá: 12.00 – 16.00, v druhé polovině roku pak z důvodu omezených finančních a lidských zdrojů 3 dny v týdnu: út-čt 12.00 – 18.00. Po předchozí telefonické domluvě je možné knihovnu navštívit téměř kdykoliv, včetně sobot a nedělí. Součástí knihovny je studovna, v níž mohou čtenářky a čtenáři zdarma používat internet.

Rozvoj knihovny byl podpořen nadací Heinrich-Böll-Stiftung a Global Fund for Women.

Hlavní činnosti v roce 2004 pokrývaly zejména standardní knihovnické a informační služby – půjčování knih a dokumentů, konzultace, nákup nových dokumentů a literatury. Celkový počet čtenářů činil 1.376 s tím, že statistika byla vedena od března 2004. Od července do prosince 2004 navštívilo knihovnu 239 nových čtenářů, 75% byly ženy, 25% muži. 75% všech čtenářů a čtenářek bylo ve věku od 20 do 29 let. K 31. prosince 2004 bylo zkatalogizováno celkem 6.396 knih. Přibližně 20 knih ještě katalogizací neprošlo, stejně jako Archiv Elišky Krásnohorské, šedá literatura a časopisy. Katalogizační systém byl přízpůsoben právě možnosti katalogizovat i šedou literaturu a kopie dílčích kapitol knih a dokumentů.

Od března 2004 jsou knihovnické služby plně elektronizované – základní data čtenářů byla převedena do elektronické podoby, kde jsou pravidelně aktualizována. Došlo tak ke zjednodušení a urychlení realizace výpůjček a rezervací na jednotlivé tituly; elektronizace výpůjčního systému přispěla i ke kontrole počtu vypůjčených knih a délky výpůjček. Kompletní elektronizace knihovny s sebou přinesla častější elektronickou komunikaci se čtenáři – týdně dochází k výměně cca 20 emailů týkajících se konzultací, rezervací, prodloužení výpůjček apod.).

Od června 2004 je katalog knihovny Gender Studies součástí sdružení uživatelů knihovního systému LANius (SKAT). Knihovna GS se tak stala snáze dostupnou ze všech knihoven v České republice a zpřístupnila svůj fond širšímu počtu čtenářů. Lze očekávat, že počet meziknihovnických výpůjček bude i nadále růst.

Akvizice knih byla podpořena zejména nadací Ford Foundation (prostřednictvím spolupráce GS s Centrem studií rodu na Univerzitě Karlově v Praze) a nadací Heinrich-Böll-Stiftung. Celkem byly nakoupeny nové knihy, publikace a dokumenty v ceně 80.000 Kč.

On-line databáze studentských prací byla průběžně aktualizována a doplňována o nové práce. Ke konci roku 2004 čítala 950 položek.

V roce 2004 byl dokončen překlad a převod European Women Thesaurus (Evropský ženský tezaurus) do češtiny, a zároveň přizpůsobení elektornického systému používaného knihovnou Gender Studies dvojjazyčnému Tezauru. V průběhu roku 2004 probíhala také postupná implementace Tezauru.

Součástí knihovny je také malé knihkupectví. V průběhu roku se počet prodaných knih průběžně zvyšoval a oproti roku 2003 zdvojnásobil zisk; ten byl dále použit k nákupu nových knih a publikací, resp. realizaci překladů.

Publikační projekt

V roce 2004 pokračovalo Gender Studies, o.p.s. v přípravě vydání knihy autorky Brigitte Hamann o Berthě von Suttner. Kniha prošla procesem překladu, její vydání je plánováno na rok 2005; dílo bude vydáno společně s vydavatelstvím One Woman Press Marie Chřibkové.

Vzdělávací programy: přednášky, semináře, diskuse

Přednášky "Úterky s Gender"

Dlouhodobý cyklus přednášek a seminářů „Úterky s Gender“ je věnován zajímavým tématům z oblasti genderové problematiky a feminizmu. Gender Studies, o.p.s. tyto přednášky organizuje již osmým rokem. Přednášky se konají několikrát měsíčně, vždy v úterý v knihovně Gender Studies, o.p.s.

Hlavním cílem cyklu přednášek je poskytnout prostor k diskusi a umožnit veřejnosti – jak široké, tak odborné – dozvědět se více o klasických i aktuálních feministických a genderových tématech, vyjádřit se k nim a diskutovat o nich.

Cyklus přednášek byl podpořen Ministerstvem kultury ČR.

Zimní semestr byl – vzhledem k tomu, že rok 2004 byl rokem rodiny – věnován tématice **postavení žen a mužů v rodině**. Všechny přednášky tohoto cyklu se konaly vždy v úterý od 18.00 v knihovně Gender Studies, o.p.s., a byly podpořeny grantem Ministerstva kultury.

3. března 2004 – PhDr. Eduard Bakalář, CSc. – Porozvodová péče a práva otců

13. dubna 2004 – Mgr. Radka Radimská – Rozdělení moci mezi rodiči v dějinách

4. května 2004 – Mgr. Hana Maříková – Role muže v rodině

25. května 2004 – Mgr. Hana Hašková a Mgr. Alena Křížková – Možnosti sladění práce a rodiny v životě žen

Letní semestr roku 2004 se zaměřil na práci žen filmařek a místo konání se přesunulo do pražské Městské knihovny. Dočasně se také cyklus přejmenoval na Středy s Gender, tj. všechny jeho části se konaly ve středu od 19.00 a byly podpořeny grantem Ministerstva kultury; cyklus se nazýval „**Očima žen...**“. Jeho cílem bylo formou promítání filmů českých režisérek a diskusí s nimi představit práci žen působících ve filmovém průmyslu, diskutovat s nimi o specifikách „ženského filmu“, jejich „ženském“ přístupu k práci, roli žen a mužů ve filmu a filmovém průmyslu apod.

29. září 2004 – Alice Nellis: Výlet

6. října 2004 – Michaela Pavlátová: Nevěrné hry

13. října 2004 – Věra Chytilová: Hra o jablko

20. října 2004 – Andrea Sedláčková: Oběti a vrazi

27. října 2004 – Zuzana Zemanová: Hrad z písku

Ostatní přednášky uskutečněné v roce 2004 v Gender Studies, o.p.s.

- 20. dubna 2004 – Magdaléna Platzová: Návrat přítelkyně, prezentace knihy vydané One Woman Press
- 3. května 2004 – Monica Sjöö: Spirituální místa neolitické bohyně v Evropě
- 7. května 2004 – Ženská mystika v komiksu, ve spolupráci s One Woman Press
- 21. září 2004 – Terezie Dubinová: Ženy v judaismu
- 19. října 2004 – Magda Vášáryová: Politika a ženy, ženy a politika (ve spolupráci s mezinárodní konferencí Forum 2000)
- 2. listopadu 2004 – Jana Outratová: Dvakrát v jedné řeči, autorské čtení
- 9. listopadu 2004 – Elena Poniatowska: Ztřeštěná sedma, prezentace knihy vydané One Woman Press
- 16. listopadu 2004 – Caroline Forbes: Micro-credits for women, the way out of unemployment
- 18. listopadu 2004 – Jana Švehlová: Dcera nepřítele státu – vliv 50. let na děti politických vězňů
- 30. listopadu 2004 – Terezie Dubinová: Ženy v judaismu II
- 7. prosince 2004 – Olga Sommerová: O čem ženy sní, autorské čtení a diskuse
- 8. prosince 2004 – Julia Kristeva: Jazyk lásky, prezentace knihy vydané One Woman Press

„Úterky s Gender“ a další nepravidelné přednášky pro veřejnost jsou široce propagované a inzerované prostřednictvím nejrůznějších médií (tištěných – Literární noviny, Občanské noviny, Babylon, i elektronických – Econnect, feminismus.cz atd.). Oznámení o přednáškách je též šířeno prostřednictvím kulturního informačního servisu (PIS, Aero). Podzimní cyklus přednášek byl inzerován také Městskou knihovnou v Praze; některé přednášky byly též propagované v týdeníku Respekt. Informace o všech přednáškách je též distribuována na vysokých školách a v kavárnách. Některým z přednášek se dostalo i mediální pozornosti.

Další přednášky a semináře

Zástupkyně Gender Studies, o.p.s. jsou často zvány jako expertky, aby přednášely pro jiné organizace, resp. zorganizovaly přednášky „šité na míru“ konkrétní skupině posluchačů přímo v prostorách Gender Studies, o.p.s. V roce 2004 šlo například o přednášky o postavení v ČR pro absolventy právnických fakult na německých univerzitách, přednášky o diskriminaci žen na českém trhu práce pro zástupce romských komunit organizované Athinganoi a Slovem 21, přednášky o sociálních a legislativních aspektech trhu práce pro zástupkyně zahraničních ženských organizací a odborových organizací, a přednášky pro zástupce a zástupkyně českých NNO zajímajících se o genderové aspekty české společnosti.

Tyto semináře jsou obvykle pořádány zdarma (konají-li se v prostorách Gender Studies, o.p.s.), případně jsou zástupkyním GS poskytnuty prostředky na cestovné a výjimečně také malý honorář.

Informační centrum

www.feminismus.cz

Feminismus.cz je nezávislým internetovým magazínem nabízejícím informace související s feminismem, genderovou problematikou, ženským hnutím a postavením žen a mužů ve společnosti, nejen v České republice. *Feminismus.cz* je prvním informačním serverem svého druhu a zároveň zdrojem článků, příspěvků, dat, studií a dalších odkazů, který poskytuje prostor nejen zástupkyním Gender Studies, o.p.s., ale celé řadě příspěvatelek a příspěvatelů. *Feminismus.cz* rovněž nabízí svým uživatelům možnost diskutovat o aktuálních otázkách v oblasti rovných příležitostí žen a mužů, vyjádřit své názory a navzájem si vyměňovat podněty.

Od změny své „tváře“ v roce 2003 je web výrazně více využíván celou řadou cílových skupin (médiá, studenti, gender focal points – osoby zabývající se genderovou tematikou na jednotlivých ministerstvech ad.). V současnosti je rozdělen na 10 sekcí: feminismy, historie, kultura, média, multikulturně, rovné příležitosti, rodičovství, zdraví a tělo ad. Dále zahrnuje zvláštní podsekce: „šovinistická bomba“ poskytuje prostor pro glosy aktivit a událostí, jež se vyznačují genderovou necitlivostí nebo jdou výrazně proti principům rovných příležitostí; kalendář je zase zdrojem informací o aktivitách organizovaných velkou řadou českých a zahraničních ženských organizací. Od roku 2004 zahrnuje www.feminismus.cz také dvě sekce, které se vyznačují velkou úspěšností. První z nich je

Zpravodaj Rovné příležitosti do firem – jeho elektronická verze byla pravidelně jednou měsíčně distribuována široké škále lidí – HR manažerům, novinářům, expertům v genderové problematice, manažerům v soukromých firmách ad.; na webu je on-line dostupný archiv všech vydaných čísel. Další je pak sekce Hlas ženám!, která se soustředí na politická témata a jejich souvislost se ženami, účast žen v politickém rozhodování apod., která zprostředkovává prostřednictvím rozhovorů, analýz apod.

Počet návštěv se od roku 2003 průběžně zvyšuje (o 75% od roku 2003) – průměrný počet návštěv v době od července do prosince 2004 čítal 450 (viz. <http://feminismus.cz/webalogs/>).

Vedle své funkce on-line genderového magazínu poskytuje feminismus.cz také přístup k řadě databází: on-line katalogu knihovny, databázi ženských organizací (je pravidelně doplňována a aktualizována; využívá ji také MPSV a Národní kontaktní centrum – Ženy a vědy působící při Sociologickém ústavu AV ČR), databázi studentských prací, a komplexní seznam odkazů na organizace a weby zaměřující se na ženská a genderová témata. Feminismus.cz také obsahuje sekci určenou novinářům, odkazy na dlouhodobý mezinárodní projekt Paměť žen a On-line feministické knihkupectví; v neposlední řadě vede archiv rozhlasových pořadů Hovory Na Bělidle, které vysílá Český rozhlas 6.

Také v roce 2004 Gender Studies, o.p.s., participovalo na projektu Kormidlo koordinovaném neziskovou organizací Econnect (*která mj. poskytuje řadě neziskových organizací internetovou technickou podporu*), který si klade za cíl být elektronickým „rozcestníkem“ při vyhledávání informací o občanské společnosti a jejích iniciativách. Gender Studies, o.p.s. zpracovalo v roce 2003 kategorie Gender a ženská práva – vzdělání, politika, rovnost atd., Feminismus a Sexuální menšiny (záležitosti homosexuálů a transgenderové otázky), a v roce 2004 je dále aktualizovalo. Vyhledávač Kormidlo je od září 2003 přístupný veřejnosti na adrese www.kormidlo.cz; hesla zpracovaná Gender studies, o.p.s., jsou rovněž dostupná na www.feminismus.cz.

Hlavním cílem magazínu *Feminismus.cz* je poskytovat na internetu co možná nejvíce aktuálních a zajímavých informací, textů, dokumentů významných na národní i mezinárodní úrovni, dat, zdrojů a dalších odkazů souvisejících s genderovými otázkami, ženským hnutím a tématy, jimiž se Gender Studies, o.p.s., úzce zabývá.

Fungování Feminismu.cz bylo podpořeno nadací Heinrich-Böll-Stiftung.

Informační publikace

V roce 2004 vydalo Gender Studies, o.p.s., celou řadu informačních letáků, které byly distribuovány prostřednictvím sítě spolupracujících organizací, u příležitosti národních a mezinárodních konferencí apod. Tyto letáky byly vždy publikovány v souvislosti s dílčími projekty Gender Studies, o.p.s.

Informační letáky k tématu politické participace žen: Hlas ženám v politice!, Hlas ženám! – účast žen a mužů na veřejném a politickém rozhodování

Informační letáky k postavení žen na trhu práce: Řekněte NE diskriminaci na trhu práce, Soutěž o nejlepší firmu s rovnými příležitostmi pro ženy a muže v ČR 2004

V roce 2004 probíhala také příprava podkladů pro speciální tištěné vydání Zpravodaje Rovné příležitosti do firem, jež je shrnutím nejlepších a nejzajímavějších textů, které se objevily v elektronické verzi Zpravodaje.

Dále probíhal sběr dat pro vydání zprávy Gender Audit of the EU Pre-Accession Funds 1999-2004, jež je mezinárodní česko-slovenskou analýzou distribuce evropských fondů v ČR a SR a míry zohlednění generových perspektiv v rozhodování o přidělení grantů.

Databáze ženských neziskových organizací v České a Slovenské republice

Knihovna Gender Studies, o.p.s. spravuje elektronickou databázi feministických, ženských a dalších lidskoprávních neziskových organizací zaměřujících se na rovné příležitosti žen a mužů v České republice i jinde ve světě. Databáze je pravidelně aktualizována a doplňována o další specifické informace. Existuje k ní přístup přes klíčová slova, tituly i jiná kritéria.

Gender Studies, o.p.s. rovněž vede mezinárodní databázi osob a organizací zabývajících se genderovými otázkami. Tyto údaje GS poskytuje návštěvníkům, kteří potřebují kontakty na určité jednotlivce a organizace, zvláště novinářům, vědcům a studentům.

Databáze českých ženských organizací je přístupná on-line (na adrese www.feminismus.cz), zahrnuje 90 organizací a existuje v české a v anglické verzi. Anglická verze bude přístupná on-line na anglických stránkách GS, které jsou ve výstavbě a budou zprovozněny na podzim roku 2005. Databázi využívá také NKC – Ženy a věda (www.zenyaveda.cz), a Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR.

On-line feministické knihkupectví

Knihkupectví zahájilo činnost v prosinci roku 2002. Nabízí knihy, publikace a informační materiály z oblastí gender a feminismu, knihy feministických autorek, recenze na české i zahraniční tituly a odkaz na webové stránky dvojjazyčného časopisu One Eye Open.

Prodej a počet návštěv knihkupectví se průběžně zvyšují, stejně jako rozsah nabídky knih a publikací, které lze prostřednictvím on-line knihkupectví zakoupit. Velký úspěch zaznamenala také rozsáhlá informační kampaň zorganizovaná na podzim 2003 na podporu knihkupectví. I v roce 2004 pokračovala aktivní spolupráce s českými ženskými organizacemi a Ministerstvem práce a sociálních věcí – Feministické knihkupectví distribuuje informační materiály těchto institucí, stejně jako brožury o gender mainstreamingu a gender budgetingu.

Specifické projekty, spolupráce s českými ženskými organizacemi:

Vytváření dárcovského prostředí pro ženské organizace a ženskou problematiku mezi zahraničními investory v České republice

V září 2003 Gender Studies, o.p.s., zahájilo dvouletý projekt orientovaný na trh práce a postavení žen na něm. Projekt mj. zahrnoval výzkum mezi zahraničními investory v České republice zaměřený na jejich pohled na rovné příležitosti, rozšiřování povědomí o ženských organizacích působících v ČR v celé řadě oblastí, a zároveň zvyšování genderové citlivosti mezi zaměstnanci a zejména zaměstnavateli.

Projekt byl financovaný z programu EU Phare 2002 - Dlouhodobá udržitelnost občanské společnosti. Jeho cílem bylo vytvoření primární sítě zahraničních investorů směrem k českým ženským nevládním neziskovým organizacím a také seznámení firem a společností s existencí, rolemi a cíli ženských NNO v ČR, a problematikou, jíž se zabývají, a zahájení společenské diskuze o relevantních genderových problémech. Stěžejní důraz je v projektu kladen na prosazování rovných příležitostí žen a mužů na trhu práce, především v soukromém sektoru. GS tak činilo prostřednictvím průzkumu, informační kampaně, soutěže o nejlepší genderovou firmu, konferencí a školení ženských NNO.

Infocentrum a infokampaň: v rámci infocentra byly médiím poskytovány informace týkající se aktivit ženského neziskového sektoru a rovných příležitostí pro ženy a muže. Od února 2004 vycházel elektronický zpravodaj **Rovné příležitosti do firem** (<http://www.feminismus.cz/zpravodaj.shtml>). Jeho cílem bylo usnadnění komunikace mezi komerční a neziskovou sférou, a primární cílovou skupinu představovali HR a PR manažeři pracující v soukromém sektoru; jeho příjemci jsou však také genderoví odborníci z různých oblastí a široká veřejnost. Zpravodaj byl distribuován na cca 950 e-mailových adres. Stejně tak byl směřován na sympatizanty GS, kteří čítají cca 500 osob, na gender-diskuzi, mailing-list spravovaný GS a určený příznivcům diskusí o aktuálních genderových tématech, a na mailing-list Dárcovství spravovaný organizací Econnect. Nejvýznamnější cílovou skupinu však tvořili lidé pracující v soukromém sektoru a zabývající se problematikou rovných příležitostí jako např. HR manažeři, PR manažeři, exekutiva firem, personální agentury, státní správa, podnikatelé atd.

Průzkum mezi zahraničními investory: Průzkum se zaměřil na vztah nadnárodních společností podnikajících v ČR k dárcovství českému neziskovému sektoru obecně, na jejich pohled na ženskou a

gender problematiku a na případné překážky, které brání komunikaci a informovanosti těchto dvou světů. Cílem bylo – vedle analýzy trhu práce z pohledu generových perspektiv – osvětlit otázku, proč se ještě v oblasti ženské problematiky nevytvořila dárcovská tradice. Průzkum podpořilo MPO ČR a agentura CzechInvest.

Mezinárodní konference na téma rovných příležitostí pro ženy a muže a sociální odpovědnosti firem: od května 2004 probíhala příprava mezinárodní konference ženských neziskových organizací, firem, odborů a státního sektoru. Mezi vystupujícími byli zástupci českých odborů, IBM ČR, Zentiva a zástupci a zástupkyně českých a mezinárodních ženských organizací. Konference se konala 24. listopadu 2004 v Praze za účasti celé řady významných hostů a zástupců vítězných firem vzešlých ze Soutěže o nejlepší firmu s rovnými příležitostmi pro ženy a muže.

Na rok 2005 GS připravilo národní konferenci ženských neziskových organizací, školení pro ženské neziskové organizace a vydání informačních materiálů týkajících se ženského neziskového sektoru a rovných příležitostí na pracovním trhu v ČR.

Konání konference podpořila také Zentiva, a.s.

Soutěž o nejlepší firmu s rovnými příležitostmi - v roce 2004 vyhlásilo Gender Studies, o.p.s. nultý ročník soutěže o nejlepší firmu s rovnými příležitostmi v ČR. Vítězové – IBM Česká republika a R- Presse, s.r.o. (vydavatelství týdeníku Respekt), a vítěz zvláštního ocenění, firma Air Products, s.r.o. – byli představeni na listopadové mezinárodní konferenci věnující se rovným příležitostem v soukromém sektoru a firemní filantropii. Vítězové soutěže byli vybráni odbornou porotou, kde byli zastoupeni jak odborníci na genderovou problematiku, tak i zástupci zaměstnavatelů, odborů, Ministerstva průmyslu a obchodu, Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, akademické obce a další. Soutěž si získala významnou mediální pozornost, ale i zájem odborníků a HR manažerů celé řady menších i větších firem. V roce 2005 proběhne 1. ročník soutěže, jež se zaměří se na postavení žen v řídicích funkcích.

Soutěž by se měla do budoucna stát nástrojem prosazování rovných příležitostí pro ženy a muže na českém trhu práce a zároveň příležitostí k ocenění a propagaci firem, které si váží svých zaměstnanců a zaměstnankyň a zabývají se podporou rovných příležitostí pro ženy a muže. Opatření jako flexibilní pracovní doba, vzdělávací programy, informační a komunikační nástroje usnadňující skloubení soukromého a rodinného života by se neměly týkat pouze žen, ale také mužů. I přesto je důležité upozornit na potřebu specifických programů podporujících pracovní uplatnění žen a bourání stereotypů vázících se k ženské pracovní síle. Český pracovní trh je výrazně segregován na mužské a ženské profese a jedním z důsledků jsou nižší platy žen.

Soutěž byla podpořena z grantu EU Phare 2002 - Dlouhodobá udržitelnost občanské společnosti a nadací Heinrich-Böll-Stiftung.

Hlas ženám!

Projekt „Ženy ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2004“ měl být motivací pro českou politickou scénu a společnost k uvědomění si důležitosti řešení otázek rovnosti mužů a žen na všech politických úrovních, v národním i evropském kontextu. V jeho rámci byly uspořádány dva kulaté stoly s kandidátkami za různé politické strany a seskupení do Evropského parlamentu – za účasti Petry Edelmannové (Národní strana), Evy Hauserové (Strana pro otevřenou společnost), Aleny Hromádkové (Konzervativní strana), Jiřiny Novákové (ODA), Neely Winkelmann-Heyrovské (Strana zelených), Anny Čurdové (ČSSD), Jany Hybáškové (Sdružení nezávislých a Evropští demokraté), Lýdie Říhové (KDU-ČSL), Evy Tylové (Strana pro otevřenou společnost) a Jany Ulbrychové (Strana zelených), a konference “Parlament žen. Ženy ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2004”. Té se mj. zúčastnila i Miet Smet, tehdejší poslankyně Evropského parlamentu a někdejší belgická ministryně pro rovnost. Zároveň byla v rámci projektu uspořádána přednáška Muriel Rouyer o roli žen v politice, francouzském paritním zákonu a přístupu politických stran ke kvótám, ale i o jejich zkušenostech z působení na pozici asistentky místopředsedkyně Výboru pro práva žen a rovné příležitosti v Evropském parlamentu, a z misí dohlížejících na místní volby v Kosovu a Bosně.

Projekt byl mezinárodní spoluprací Gender Studies, o.p.s. a ženské organizace OŠKa se sídlem ve Varšavě a byl podpořen nadací Heinrich-Böll-Stiftung.

Projekt „**Zvýšení politické participace žen v (zejména) komunálních volbách**“ vedený Gender Studies, o.p.s. na národní úrovni byl informační kampaní na podporu žen kandidujících v podzimních volbách do krajských zastupitelstev. Projekt byl výhradně nepolitický – podporoval všechny kandidující ženy bez ohledu na jejich politickou příslušnost nebo přístup k otázkám rovných příležitostí žen a mužů. Hlavní tezí projektu bylo přispět k rozšíření diskuse o rovnosti a rovných příležitostech v České republice na úrovni regionů, a umožnit ženám hovořit za sebe, resp. mít své zastoupení v krajských zastupitelstvech, které jim v dlouhodobé perspektivě umožní ovlivnit politiku rovnosti a rovných příležitostí.

Projekt zároveň sloužil jako základ k rozšíření diskuse nejen o genderových souvislostech politické participace a podílu žen a mužů na rozhodování, ale také o potenciálních formách podpory rovného zastoupení žen na kandidátních listinách například prostřednictvím stanovení minimální míry reprezentace mužů a žen na kandidátních listinách. Novela volebního zákona by mohla – stejně jako v mnoha evropských zemích – zavést dočasné opatření kvót, případně parity (tedy rovného zastoupení obou pohlaví), na kandidátních listinách pro méně reprezentované pohlaví. Zákon by tak do velké míry reagoval na výsledky dostupných průzkumů, podle nichž ženy i muži vnímají vyrovnanější tvář české politiky jako velmi potřebnou – na místní, regionální, národní i evropské úrovni.

Výstupy projektu – zejména ve formě rozhovorů s političkami aktivními na úrovni měst a obcí – byly pravidelně publikovány na www.feminismus.cz a archív souvisejících materiálů je uložen v sekci politika, resp. pod odkazem Hlas ženám!

Nad rámec projektu byla 19. října 2004 od 17:30 v Gender Studies, o.p.s. zorganizována diskuse s Magdalenou Vášáryovou, slovenskou velvyslankyní v Polsku a loňskou účastnicí konference Forum 2000 – Mosty přes globální propasti.

Projekt byl podpořen Nadací Open Society Fund Praha.

Tento měsíc menstruuji

V únoru a počátkem března 2004 (3. února – 19. března 2004) Gender Studies, o.p.s., zorganizovala v prostorách Gallery Art Factory na Václavském náměstí v Praze výstavu s názvem Tento měsíc menstruuji.

Zúčastnili se jí umělci a umělkyně z České a Slovenské republiky a Norska. Vystavujícími autory byli: Pavlína Binková, Tereza Hendlová, Tereza Janečková, Kateřina Malá, Lenka Klodová, Veronika Hubková, Jitka Žabková, Tereza Řičanová, Stanislav Diviš, Jiří Pliešník, Veronika Bromová, Petra Valentová, Roman Franta, Peter Javorík, Gabriela Kontra, Jiřina Zachová, Adéla Havelková, Jana Štěpánová, Štěpánka Matúšková, Eva Meissnerová, Barbora Baronová, Lenka Fritschová, Pipi Modrá Punčocha, Helena Poláková, Dana Nývltová a Rita Marhaug. Odborné texty napsaly Krista Feigl-Procházková, Viola Lyčková a Marta Kolářová. Na vernisáži hráli Martin Kontra a Jaroslav Pašmik, design triček navrhli Markéta Kinterová a Pavel Hluchý.

Vystaveny byly malby, kresby, koláže, fotografie, trojrozměrné instalace, sochy, videoinstalace a plakáty. Dokumenty z výstavy je vedle letáku – katalogu, také celá řada fotografií, které lze nalézt v archivu Gender Studies, o.p.s.

Cílem výstavy a diskusí, které byly v rámci výstavy zorganizovány (Chceme vložky mezi nožky, aneb jak se menstruovalo před rokem 1989, a Proč je tekutina modrá? aneb Menstruace v médiích), bylo umožnit diskusi o intimitě, ženském těle a roli žen v umění, resp. jejich postavení v komunitě umělců. Pro svůj úspěch byla výstava galeristkami prodloužena do poloviny března 2004 a poskytla tak prostor happeningem oslavit 8. březen jako v roce 2004 znovu-obnovený Mezinárodní den žen.

Výstava byla podpořena nadací Mama Cash a Městskou částí Praha 1.

Minigalerie ženského umění

V průběhu roku 2004 Gender Studies, o.p.s. uspořádalo v Minigalerii ženského umění celkem pět výstav, z nichž jedna byla podpořena grantem Velvyslanectví Spojených států amerických v Praze.

Vernisáž 12. února 2004 – Sněžana Lužaić (chorvatská malířka): „Malby”

Vernisáž 15. března 2004 – Nena Gonzales-Thayer, Sheep Jones, Eleanor Kotlarik Wang, Beverly Ryan (americké malířky): „Cesty z domova“ (Journeys from Home)

Vernisáž 13. května 2004 – Eva Hauserová (česká spisovatelka, feministka a amatérská malířka): „Naivní malby”

Vernisáž 23. června 2004 – Papia Ghoshal (bengálská malířka a básnička)

Vernisáž 23. září 2004 – Vlasta Polívková: “Obrazy”

Stínová zpráva v oblasti rovného zacházení a rovných příležitostí žen a mužů

Cílem projektu bylo vypracování stínové zprávy jako alternativy k vládnímu dokumentu Priority a postupy vlády ČR při prosazování rovnosti mužů a žen. Zpráva byla zpracována zástupci organizací a institucí, které jsou nezávislé na státních institucích a které se dlouhodobě angažují v oblastech relevantních prosazování rovných příležitostí mužů a žen (Gender Studies, o.p.s., Poradna pro občanství, občanská a lidská práva, Aperio – Společnost pro zdravé rodičovství, Centrum genderových studií FHS UK, Otevřená společnost, o.p.s.). Zastřešujícím garantem a řešitelem grantu bylo Gender Studies, o.p.s.

Nad rámec standardní struktury vládní zprávy „Priority a postupy vlády ČR při prosazování rovnosti mužů a žen“ se stínová zpráva podrobněji ve zvláštních kapitolách věnovala tématům, která nejsou vládní zprávou hodnocena či monitorována – jde zejména o Rovnost žen a mužů v resortu MŠMT, včetně problematiky vědy a výzkumu, Rovnost žen a mužů v resortu zdravotnictví a Stát a ženská nevládní organizace. Stínová zpráva se na tyto oblasti zaměřila zejména z toho důvodu, že je její autoři a autorky považovali za nejpalcivější. Druhým podstatným důvodem ke zvolení a hlubšímu rozpracování několika zmíněných oblastí bylo to, aby také následující stínové zprávy analyzovaly další oblasti a nosná témata, jimiž vytvoří transparentní kontinuitu stínových zpráv.

Dlouhodobým cílem je publikovat pravidelné stínové zprávy, které se vždy zaměří na všechna zásadní témata, jež rozšíří o témata doplňující, jež budou záviset na situaci a míře, resp. způsobu naplňování politiky rovných příležitostí v jednotlivých resortech. Stínová zpráva dle názoru autorů a autorek, stejně jako mnoha jejich dosavadních čtenářů a čtenářek, splnila svou roli alternativy k vládnímu dokumentu Priority a postupy vlády ČR při prosazování rovnosti mužů a žen.

Zpracování a publikace zprávy v češtině a angličtině bylo podpořeno Nadací Open Society Fund Praha. Zpráva je dostupná také na http://www.feminismus.cz/download/GS_stin.pdf.

Seniorky a společnost

Na podzim 2004 Gender Studies, o.p.s. zahájilo projekt zaměřený na postavení žen seniorek v české společnosti. Připravil celkem šest přednášek o roli seniorek ve společnosti, z nichž první se konala 18. listopadu 2004 a vedla ji Jana Švehlová, PhD. působící na Washington University. Zaměřila se na svůj výzkum o vlivu 50. let na dcery politických vězňů.

Na tuto přednášku navázaly další uskutečněné na jaře 2005 a výzkum reflexe seniorek v českých médiích. Ten navázal na projekt Ženy a média, který GS vedlo v roce 2003 a jež se zaměřoval na způsob prezentace žen v médiích a míru jejich reprezentace v hierarchii jednotlivých médií.

Projekt byl podpořen Ambasadou Spojených států amerických v Praze a pokračuje do podzimu 2005.

Gender audit předvstupních fondů Evropské unie

Ve spolupráci se slovenskou organizací Aspekt připravovalo Gender Studies, o.p.s. Gender Audit of the EU Pre-Accession Funds 1999-2004 (Genderový audit předvstupních fondů EU 1999-2004).

Projekt se zaměřil na analýzu programových dokumentů a vybrané nadace přerozdělující pomocí grantů evropské fondy na lokální projekty v obou zemích. V analýze a strukturovaných rozhovorech vedených se zástupci a zástupkyněmi nadací jsme se pokusily sledovat celý proces od přijetí direktiv EU přes přípravu národních pravidel až k schváleným projektům na národní a regionální úrovni.

Publikace má za cíl vytvořit základ pro diskusi o financování, politice gender mainstreamingu a implementaci genderové rovnosti v rámci všech programů, ne jen těch zaměřených na lidská práva, lidské zdroje nebo rovnost žen a mužů. K vydání publikace došlo na jaře 2005.

Projekt byl podpořen grantem Heinrich-Böll-Stiftung a pokračoval do května 2005.

Podmínky sladování profesního a rodinného života – partnerství v rodině

Gender Studies, o.p.s. bylo i v roce 2004 jedním z třiceti partnerů a zároveň jedním z pěti koordinátorů tohoto velkého projektu, který se zaměřoval na skloubení rodinného života a profesní kariéry. Jeho cílem bylo analyzovat situaci několika znevýhodněných skupin žen (Romky, mladé matky, ženy, které byly ve vězení atd.), doporučit jim nejlepší řešení a zaměstnavatelům poradit, jak je zaměstnat. Hlavním koordinátorem projektu byl Český svaz žen. Projekt byl financován z prostředků programu EU Equal.

Asociace pro rovné příležitosti

Asociace byla založena v roce 1999 a Gender Studies, o.p.s. byla jedním z jejích zakládajících členů. Jejím hlavním cílem bylo sdružení žen, které pracují v neziskových organizacích založených po roce 1989. ARP chybělo vlastní financování až do roku 2003, kdy se jí díky silné podpoře Gender Studies, o.p.s. podařilo získat prostředky od Ministerstva zahraničí na projekt „Na cestě do Evropské unie – průvodkyně nejen pro ženy“. V roce 2004 Asociace pokračovala za účasti Gender Studies, o.p.s. zejména ve svých lobbyingových a vzdělávacích aktivitách.

Mezinárodní/ regionální projekty

Paměť žen

Paměť žen je dlouhodobým mezinárodním projektem, který v Praze zahájilo a koordinuje Gender Studies, o.p.s. Jeho idea byla formulována již na počátku devadesátých let: projekt má reagovat na západoevropské a americké feministické teorie, které v post-socialistických zemích nemohou být aplikovány bez ohledu na zkušenosti místních žen. Projekt spočívá v zaznamenávání životních zkušeností a názorů žen tří generací (narozených v letech 1920-1960). Využívá metod oral-history a narativních rozhovorů. Hlavními cíly projektu je identifikovat hlavní kořeny patriarchálního modelu, který stále ve společnosti přetrvává, pochopit a přijmout specifika ženského přístupu k světu, zbavit se mnohých klíšé a přispět nejen k diskusi o rolích mužů a žen, ale zároveň i k nezbytným konkrétním změnám genderových stereotypů.

Partneři projektu pocházejí ze šesti zemí střední a východní Evropy. Výběry z rozhovorů s českými ženami už byly publikovány v sérii dvou knih nazvané Všechny naše včerejšky.

V říjnu 2003 byly spuštěny nové stránky v německé a anglické mutaci: www.womensmemory.net nebo www.feminismus.cz/pametzen, které mají velký ohlas – z mnoha zahraničních reakcí vyplynula například nabídka italské revue Qui věnovat celé jedno číslo Paměti žen.

V roce 2004 se tým projektu zaměřil na další kompletaci a práci na databázi archivu rozhovorů; začalo také vznikat výukové CD z dosavadních materiálů. Na jeho koncepci se podílí český a slovenský tým. Archiv projektu a související konzultace byly zájemcům průběžně zpřístupňovány na základě předchozí dohody.

Projekt byl podpořen nadací Heinrich-Böll-Stiftung a grantem v rámci programu EU Socrates-Grundtvig 2.

V září 2004 začala koordinátorka připravovat dva velké projekty pro rok 2005 na téma žen a 2. světové války – sérii 6 rozhlasových programů k výročí konce války a televizní dokument Válka v paměti žen jako součást tématického večera zaměřeného na pohled žen na válku a jejich “obyčejné” životy ovlivněné válkou.

KARAT Coalition

Sdružení KARAT spojuje ženské neziskové organizace ze zemí střední a východní Evropy. Sdružení bylo založeno v roce 1997 ve Varšavě a podporuje spolupráci ženských organizací, které ve svém regionu často čelí podobným problémům a otázkám. KARAT propaguje rovnost mužů a žen a účastní se politických procesů zaměřených na zlepšení postavení žen na národní i mezinárodní úrovni, zejména prostřednictvím programů OSN.

Koalice zastupuje ženské organizace z oblastí střední a východní Evropy v takzvaném projektu „Peking+5“, který provedl revizi Platformy činnosti ratifikované na 4. světové konferenci žen v čínském Pekingu.

Empowering Women to Active European Citizenship

EWEC je mezinárodním vzdělávacím projektem zacíleným na politické i občanské posílení žen. Gender Studies, o.p.s. bylo v roce 2004 jednou z partnerských organizací, podílelo se na přípravě a organizaci konference Women's Perspectives on European Citizenship, která se konala od 29. dubna do 2. května 2004 v rakouském Salzburgu. Zároveň GS participovalo na vytvoření a konzultacích učebních modulů a vzniku stránek www.ewec.net.

Projekt byl podpořen programem EU Socrates-Grundtvig 1.

Správní rada Gender Studies, o.p.s.

Jiřina Šiklová
Alena Wagnerová
Petra Hejnová

Zaměstnankyně Gender Studies, o.p.s. v roce 2004

Alena Králíková, ředitelka pro vzdělávání
Michaela Marksová-Tominová, ředitelka pro PR
Lada Wichterlová, manažerka knihovny
Lucie Tůmová, finanční manažerka
Linda Sokačová, projektová manažerka
Pavla Frýdlová, koordinátorka projektu Paměť žen
Alexandra Jachanová Doleželová, projektová koordinátorka
Štěpánka Matůšková, projektová koordinátorka
Anna Nedvěďová, knihovnice

Externí spolupráce

Danuše Jaroňová, mzdová účetní
Vladimír Hrouda, auditor

Stážistky

Magda Hornová, Michaela Svatošová, Jitka Jindřichová, Martina Tarantová

Granty a dotace rok 2004

Global Fund for Women	520 180,00 Kč
Heinrich-Böll-Stiftung	1 823 190,08 Kč
NROS - Phare 2002 - Dlouhodobá udržitelnost občanské společnosti	866 671,81 Kč
Velvyslanectví USA v Praze - výstava amerických autorek	13 222,86 Kč
HBS – joint activities project: Hlas ženám!	267 432,65 Kč
HBS – small project: Gender Audit of the EU Pre-Accession Funds 1999-2004	62 436,00 Kč
Ministerstvo kultury - Úterky s Gender: Role a postavení žen a mužů v rodině	10 000,00 Kč
HBS – small project: Soutěž o nejlepší firmu s rovnými příležitostmi	92 328,00 Kč
Ministerstvo kultury - Úterky s Gender: Očima žen...	50 000,00 Kč
Nadace Český literární fond	10 000,00 Kč
Zentiva, a.s. - konference "Role rovných příležitostí...."	103 870,00 Kč
Socrates-Grundtvig 1 - EWEC	87 838,92 Kč
Ford Foundation - Centrum studií rodu, FHS UK (knihy do knihovny GS)	53 800,00 Kč
Socrates – Grundtvig 2 – Paměť žen	46 359,87 Kč
Velvyslanectví USA - Seniorky a společnost	151 332,00 Kč
Nadace Open Society Fund Praha - Bertha von Suttner	65 000,00 Kč
Česko-německý fond budoucnosti - Paměť žen: Ženy a válka	220 000,00 Kč
KARAT Coalition - publikace	25 061,99 Kč

TOTAL 2004**4 468 724,18 Kč****Převod z roku 2003 – granty pokračující v roce 2004**

Heinrich-Böll-Stiftung	13 829,49 Kč
Dary	17 491,03 Kč
WIDE	27 278,85 Kč
Network of East-West Women (publikační projekt Bertha von Suttner)	71 003,34 Kč
Velvyslanectví USA v Praze (projekt A.Masaryková)	67 249,25 Kč
Nadace Open Society Fund Praha	5 102,33 Kč
Mama Cash	17 883,62 Kč
KARAT Coalition	33 511,06 Kč
Association for Progressive Communication	15 920,30 Kč
Socrates - Grundtvig 2	145 121,06 Kč
NROS - Phare 2002 - Dlouhodobá udržitelnost občanské společnosti	522 392,34 Kč
Nadace Open Society Fund Praha - (projekt Zvýšení politické participace žen v (zejména) komunálních volbách)	144 690,00 Kč
Nadace Open Society Fund Praha - (projekt Stínová zpráva v oblasti rovného zacházení a rovných příležitostí žen a mužů)	170 000,00 Kč
Nadace Open Society Fund Praha (projekt Feministický slovníček)	4 260,70 Kč
UNDP	72 606,00 Kč
Socrates - Grundtvig 1	8 388,55 Kč

TOTAL 2003**1 336 727,92 Kč****TOTAL****5 805 452,10 Kč**